

Istoria arcaica

GEORGE CIORĂNESCU

Rusificarea Basarabiei românești

Rusificarea este o doctrină politică și o practică administrativă comună sistemului țarist și regimului sovietic. Scopul său este asimilarea popoarelor non-ruse de către marea națiune rusă, considerată ca „eminentă” față de toate celelalte națiuni ce trăiesc în Imperiul moscovit.

Ideologia naționalistă rusă și tehnica asimilării au evoluat de-a lungul timpului, dar telul lor a rămas același: crearea unui singur popor rus prin asimilarea celorlalte națiuni.

Poporul rușilor mari (velikoruși, *n. red.*), situat în centrul Imperiului moscovit, a beneficiat de o poziție favorabilă pentru extinderea dominației sale asupra altor popoare din Europa și Asia, în ciuda faptului că el nu reprezintă chiar în zilele noastre, decât 53% din populația imperiului. Răspândiți în centrele urbane dintre Amur și Nistru și de la Vladivostok la Marea Azov, rușii mari, care au învățat de-a lungul secolelor tehnica guvernării, s-au încăpățânat să impună altor popoare limba, cultura și stilul lor de viață. Pentru a îndeplini această misiune, politica țaristă a făcut apel la câteva idei-țintă ca: *naționalismul rus, mesianismul creștin-ortodox și mitul Moscovei, a treia Romă.*

Sloganul țariștilor „pravoslavie i narodnost” – ortodoxie și naționalitate – impregnat de ideea dominației mondiale moștenite de la tătarii mongoli a servit ca paravan ideologic expansionismului rusesc. Dacă telul mărturisit al țarismului era eliberarea popoarelor creștine de sub jugul otoman, scopul său real era rusificarea culturală și exploatarea lor economică, prin intermediul unei administrații centralizate și al unei colonizări perseverente.

Regimul sovietic a reluat această politică, utilizând naționalismul rușilor mari și ideile slavofililor pentru a proclama Rusia sovietică drept campion al progresului intelectual și moral al lumii contemporane. Astfel, mesianismul religios a fost înlocuit cu cel proletar, mitul Moscovei – a treia Romă, cu cel al Kremlinului – Mecca comunismului internațional. Comunismul a adăugat arsenalului țarist de rusificare un partid centralizat și politica industrializării forțate în regiuni subdezvoltate.

- S-a născut la 19 martie 1918 în com. Moroieni, jud. Dâmbovița, într-o familie modestă;

- După clasele elementare în comună, intră la Colegiul național „Sf. Sava” din București, absolvindu-l în 1936; atras către lumea literelor, conduce încă din liceu revista colegiului, iar în perioada 1935-36 este chiar redactorul-șef al acestei reviste;

- După terminarea liceului, se înscrie la Facultatea de Drept din București (științe politico-economice), pe care o absolvă în 1940 și își ia licența în Drept în 1941;

- Se înscrie în baroul avocaților din capitală și profesază avocatura între anii 1941-47;

- În această perioadă se înscrie și la doctorat în științe politico-economice la Universitatea din Cluj, și își ia doctoratul în 1946; pentru susținerea acestui titlu e sprijinit cu bursa de doctorat „Atanasie și Fotinia Gusti” a Academiei Române;

- Paralel cu acest studiu, urmează și cursurile Facultății de Filosofie din București, obținând licența în filosofie în 1947;

- În aceiași ani (1947) este numit asistent la catedra de Economie Politică a Politehnicii din București;

- 1947 înseamnă pentru George

Ciorănescu anul de răscruce, fiind silit să ia calea exilului; evenimentele din țară, în care cizma sovietică se dovedea tot mai strivitoare, îl silesc să ia această cale; din acest moment și până la moartea sa, românul George Ciorănescu își pune zestrea sa intelectuală la dispoziția Vestului democratic, dar nu uită nici o clipă că este român; probă stau lucrările sale, impresionante ca număr;

– Urmărindu-i biografia propriu-zisă, să consemnăm funcția sa de secretar (1951–55) și apoi secretar general (1957–58) al *Fundației Regale Universitare Carol I* din Paris; această fundație marca de fapt și mutarea Fundațiilor Regale de pe meleagurile bucureștene la Paris;

– Intrucât luase ființă postul de radio *Europa liberă*, singurul „plămân” prin care se mai putea oxigena sufletul nostru aici, în țară, G. Ciorănescu lucrează ca redactor la acest post în perioada 1955–65; apoi, între 1965–70 e numit și vicepreședinte al Departamentului românesc al aceluiași post; încadrat tot acolo, el ocupă între 1977–82 postul de cercetător principal la secția de cercetări a aceleiași instituții, iar apoi șef al secției respective (1982–84); toate aceste funcții, aparent administrative, sunt alimentate în fond de patriotismul său, spre a nu lăsa România să se afunde definitiv în bezna comunistă; este, de fapt, poziția sa ca prim luptător al democrației ce nu trebuia să se stingă în România;

– În tot acest răs timp, personalitatea lui G. Ciorănescu – prezent mereu în treburile românești – e remarcată de multe cercuri internaționale democratice, fiind solicitat să facă parte din numeroase instituții democratice ale Occidentului; astfel, e membru fondator al organizațiilor federale europene *Nouvelles Equipes Internationales*, Roma (1948), cooptat ca membru la *Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres*, Paris (1958), membru al organizației *Fédération Internationale des Journalistes*, Bruxelles (1964), membru fondator și animator al cenaclului literar *Apoziția*, München (1969), membru asociat la *l'Institut Français de Relations Internationales*, Paris (1973), membru al organizației *Conseil Fédéral du Mouvement Européen*, Bruxelles (1982), membru fondator al *Institutului für Rumanienforchungen*, München (1987).

– Viata sa se încheie în ziua de 6 februarie 1993.

Doctrina sovietică a rusificării nu se întâlnește nici în scrierile lui Lenin, nici în cele ale lui Stalin datând din 1913, unde el preconizează drepturi egale pentru toate națiunile din imperiul rus, mergând până la recunoașterea dreptului de independență. Abia în timpul celui de-al doilea război mondial Stalin a încurajat și exploatat patriotismul rus pus în serviciul rezistenței antifasciste. Imediat după război a început „educația politică” a populației în spiritul internaționalismului proletar, pentru combaterea „ideologiei burgheze”, altfel spus el a încurajat dezvoltarea sentimentului naționalist rus și a condamnat patriotismul popoarelor non-ruse.

Noua doctrină stalinistă a naționalităților a fost formulată în faimosul discurs pronunțat de Stalin la 24 mai 1945, în care proclama poporul rus drept „eminentă” națiune din URSS. Acest discurs a fost semnalul unei campanii de propagandă ce exalta virtuțile poporului rus, popor conducător al URSS.

Campania de intensă rusificare declanșată de Stalin a fost încetinită de Beria, succesorul său, care a trebuit probabil să apeleze la alte naționalități pentru a-și consolida poziția în lupta pentru putere. În sfârșit, în timpul lui Hrușciov și Brejnev, politica de rusificare forțată a fost reluată într-o formă ameliorată, fiind asociați la ea ucrainenii și belorușii. În această ultimă fază, rusificarea a luat locul politicii de slavizare a națiunilor non-ruse din imperiul moscovit.

Politica țaristă și comunistă de rusificare și-a dovedit într-o oarecare măsură eficacitatea datorită continuității sale și mijloacelor de „persuasiune”. În urma acestei politici numărul grupărilor etnice din URSS s-a redus considerabil, de la 186 în 1926 la circa 100 în 1970, pentru a menționa doar grupările suficient de importante pentru a merita numele de „naționalitate”. În urma recensământului sovietic din 1970 numărul non-rușilor care au declarat rusa ca limbă maternă s-a ridicat la 13.800.000 persoane, cu 3.800.000 mai mult decât la recensământul din 1959, ceea ce dovedește progresul realizat în politica de rusificare prin limbă, prima etapă spre rusificarea etnică. Ritmul rusificării a fost mai intens în regiunile de frontieră din Asia și Europa, unde Moscova dorea să creeze un puternic cordon rus credincios regimului. Unul din cele mai înalte ritmuri de rusificare se înregistrează în Moldova sovietică, unde numărul rușilor a crescut mai repede decât cel al altor naționalități din republică, în ciuda faptului că rușii sunt aici la fel de străini ca și francezii în Africa.

În timpul țarismului rusificarea a avut un anumit succes printre boierii moldoveni, care și-au schimbat naționalitatea pentru a obține privilegiul, dar ea nu a pătruns niciodată în păturile țărănești. Sub regimul sovietic țărani înșiși erau amenințați cu pierderea identității naționale, fiind supuși fie asimilării, fie exilului siberian. Totuși, asemenea ucrainenilor și evreilor, moldovenii se numără printre națiunile care au provocat cele mai multe greutăți regimului de la Moscova. Cel puțin aceasta este impresia lui George Savor, un proaspăt călător prin Moldova sovietică, confirmată de concluziile unui studiu american, care constata că naționalismul moldovean are tendința de a egala cele mai puternice naționalisme din URSS, ca cel al țărilor baltice.

Analiza articolelor publicate în presa moldovenească trădează neliniștea autorităților sovietice față de amploarea manifestărilor

naționale, provocate de rusificarea forțată.

Pe un plan general, Zbigniew Brzezinski constata existența unei sensibilități crescânde a intelectualității non-ruse față de politica de rusificare, rezultat al politicii de industrializare a URSS. Pe de altă parte, aceiași autor crede că autoritățile sovietice au început să-și dea seama de pericolul potențial al naționalismelor locale, care puteau deveni pentru URSS o problemă mai gravă decât cea rasială în Statele Unite. Interesul unui studiu asupra mijloacelor și rezultatelor obținute în politica de rusificare aplicată în republicile non-ruse este cu atât mai mare cu cât eșecul acestei politici ar fi reprezentat un serios handicap pentru progresul sistemului sovietic.

Metode administrative

Metodele sovietice de rusificare sunt totuși mai subtile și totodată mai brutale decât cele țariste. Una din primele măsuri luate pentru a ușura rusificarea populației moldovenești a fost izolarea provinciei, prin întreruperea aproape totală a legăturilor dintre noua republică și România. Aproape 50.000 de basarabeni și-au părăsit provincia în timpul ocupației sovietice din 1940-1941 și 1944. Alți fugari ar fi luat același drum, dacă autoritățile sovietice nu ar fi făcut imposibilă trecerea Prutului. Pentru a ajunge în România, fugarii ar fi trebuit să traverseze o porțiune largă de 50-100 m, arată, grăpată și minată; ar fi trebuit să înșele vigilența gardienilor plasați în miradoruri înzestrate cu reflectoare și mitraliere. În sfârșit, ar fi trebuit să treacă linia de sârmă ghimpată păzită de câini lup, să scoată din funcțiune un sistem modern de detectare și alarmă și să traverseze Prutul înot. Republica moldovenească era astfel transformată într-un lagăr încercuit, din care evadarea era practic imposibilă. De altfel, răsplata evadatilor era un regim identic cu cel din care fugiseră, în locul deportării în Siberia fiind trimiși la muncă forțată la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Niciodată frontiera Prutului nu a fost atât de bine închisă ca în timpul regimului sovietic. În timpul țarismului, numeroși intelectuali, ca Al. Donici, Z. Arbore, B. P. Hașdeu, C. Stere etc., au putut părăsi Basarabia pentru a se stabili în România, unde au apărut cauza provinciei lor. În timpul regimului sovietic, basarabeni stabiliți în România au fost repatriați forțat și orice aluzie la Basarabia a fost aspru pedepsită. Abia după 1950 contactele oficiale dintre Republica moldovenească și România au devenit mai numeroase, fără a atinge însă o frecvență normală. Viza pentru călătoriile oficiale și vizitele la părinți și prieteni domiciliați în URSS nu a fost suprimată decât în martie 1966, doi ani după ridicarea vizelor între România și Iugoslavia (septembrie 1964) și un an după cea a vizelor dintre România și Germania de Est. Încă și astăzi* vizitele făcute între părinți și prieteni de pe ambele maluri ale Prutului, ca și turismul și schimburile culturale rămân sporadice și nu corespund legăturilor și unității lingvistice și culturale dintre Basarabia și România (* - 1971).

O altă măsură destinată să faciliteze rusificarea Basarabiei a fost divizarea teritoriului său. Spre deosebire de țari, care au conservat unitatea administrativă a provinciei, Sovietele au fărâmițat-o, amputând-o la sud de raioanele Akerman (Cetatea Albă) și Ismail, și la nord de Hotin. Aceste departamente (raioane) au fost anexate

Bibliografie

- Ystud, poeme amare, gravuri de Iliu, Paris, 1950, 48 p.
- La protection sociale de la jeunesse européenne, préface par Robert Bichet (député de Paris), Paris, 1950, 44 p.
- Autour d'une fiction politique. La fédération du Danube, dans *La Nation roumaine*, 54, Paris, 1950.
- Sovietizarea culturii române (signé: Iosif Moldoveanu), dans *Lucafărul*, 1, Paris, 1948, pp. 110-117.
- Situation critique du catholicisme roumain, dans *L'Observateur catholique*, 5, Paris, 1951.
- Condee genocide, dans *România viitoare*, 1, Paris, 1951.
- Pe marginea unei experiențe recente în agricultură, dans *România viitoare*, 3, Paris, 1951.
- Implicațiile industrialismului american, dans *România viitoare*, 4, Paris, 1951.
- Agricultura română și problemele agricole moderne, dans *România viitoare*, 7, Paris, 1952.
- Poeme fără răspuns, Paris, 1952, 34 p.
- Codicil, Paris, 1952, 22 p.
- Autour de quelques projets fédéralistes concernant le Bas-Danube, dans *Revue des Etudes roumaines*, 1, Paris, 1953, pp. 176-200.
- L'activité fédéralistes des exilés roumains (1850-1852), dans *Revue des Etudes roumaines*, 2, Paris, 1954, pp. 193-212.
- Les chrétiens derrière le Rideau de fer, avec une préface par W.A.E. de Schryver (conseiller du roi Baudouin), Paris, 1954, 56 p.
- Poeme prea târzii, Paris, 1954, 40 p.
- Institut Universitaire Roumain Charles I-er, Fundația Regală Universitară Carol I, *Trois ans d'activité en exil* (8 décembre 1950-8 décembre 1953), Paris, 1954, 19 p.
- Les Jeunesses de l'Europe centrale et orientale sous l'oppression communiste, Paris, 1955.
- Les jeunes de l'Europe centrale et orientale. Description indirecte. La clé des mensonges, dans *Jeunesse libre*, 1, Paris, 1955, pp. 5-6.
- De la poésie prolétarienne à la poésie communiste, dans *Jeunesse libre*, 4-5, Paris, 1955, pp. 9-11.
- Le Janus rouge, dans *Jeunesse libre*, 10, Paris, 1956, pp. 9-10.
- Les Don Quichotte de Berne, dans *Jeunesse libre*, Paris, 15-16, 1956, pp. 20-21.
- Les derniers prisonniers, dans *Nouvel horizon*, 5, Paris, 1956, pp. 8-10.
- La mécanisation de l'agriculture roumaine, dans *Nouvel horizon*, 13, Paris, 1956, pp. 13-14.
- L'appauvrissement du sol roumain et les travaux fonciers entrepris pour son

amélioration, Paris, 1959, 20 p.
 Federico Garcia Lorca, Bocet pentru Ignacio Sánchez Mejias, Paris, 1959, 28 p.
 Antonio Machado, Câmpiile Soriei, Paris, 1960, 24 p.
 Miguel, Paris, 1961, 24 p.
 Canare 1960, Paris, 1961, 50 p.
 La politique agricole de la République Populaire Roumaine, dans *Revue de Etudes roumaines*, 7-8, Paris, 1961, pp. 158-165.
 L'exploitation des richesses forestières roumaines sous le régime communiste, Paris, 1962, 18 p.
 Un poète roumain en Espagne. Al. Busuioceanu, Paris, 1962, 34 p.
 Alexandru Busuioceanu, Opt poeme din ciclul Nenumita lumină, introducere de Alexandru Ciorănescu, Paris, 1963, 38 p.
 Traducere din Thomas Stearns Eliot, Pământ desert, în *Revista Scriitorilor Români*, No. 1, Paris, 1963, p. 41.
 L'Union Soviétique a besoin du blé roumain (signé I. Moldoveanu), dans *La Nation roumaine*, Paris, 1963.
 Minunea de la schitul Prodromului, dans *Vocea Libertății*, Athènes, Août 1963.
 Propaganda religioasă în URSS, dans *Vocea Libertății*, Athènes, Mai 1964.
 Cum am redescoperit pe Aromâni, dans *România*, New York, Sept.-Oct. 1964.
 Un federalist dezamăgit, Aurel Popovici, dans *România*, New York, Mai-Juin 1964.
 L'aide soviétique à l'industrie roumaine des engrais chimiques, dans *La Nation roumaine*, Paris, Fev. 1964.
 L'exploitation soviétique de la Roumanie, dans *La Nation roumaine*, Paris, 1964.
 Cuvânt de prisos, prefată la Ion Dumitru, *Flori din furtună*, 1, München, 1964, pp. 5-7.
 Traducere din Boris Pasternak, Hamlet, în *Fiinta românească*, Nr. 2, Paris, 1966.
 Ein sowjetischer Teilungsplan, dans *Der Europäische Osten*, München, 118, 1965, pp. 23-32.
 La crise démographique roumaine, dans *La Nation roumaine*, Paris, Fev. 1965.
 Si-a închis ochii ca să vadă mai bine Isur Alexandrina Mithelu), *Fiinta românească*, 3, Paris, 1965, pp. 117-119.
 William Shakespeare, Pătimașul Pelerin, cu 14 desene de Eugen Drăgulescu, Paris, 1966, 56 p.
 La coopération agricole roumaine ou le collectivisme mal déguisé, dans *La Nation roumaine*, Paris, 1966.
 L'affaire des réacteurs nucléaires, dans *La Nation roumaine*, Paris, 1966.
 Robert Schuman, în *La Nation Roumaine*, Paris, 1966.

la Ucraina în același timp cu nordul Bucovinei. Aceeași politică a fost aplicată deja în Asia centrală, unde frontierele republicilor locale nu corespund frontierelor etnice, ceea ce provoacă neînțelegeri între naționalitățile respective. Spărgând unitatea blocului moldovenesc, Moscova a urmărit să-și exercite mai ușor presiunile asupra populației și s-o deznationalizeze mai repede. Rusificarea moldovenilor din teritoriile anexate Ucrainei urma să fie astfel ușurată de faptul că administrația era pur străină și limbile oficiale erau rusa și ucraineană. În fapt, se pare că aceste măsuri n-au făcut decât să exaspereze populația care trăia ruptă complet de administrația pe care o suporta așa cum toți prizonierii își suportă gardienii.

Prin legea din 2 august 1940, o parte a Republicii Autonome Moldova, fondată în 1924 în partea stângă a Nistrului, a fost desprinsă de Ucraina și încorporată noii Republici Socialiste Moldova. În realitate, doar 2.397km din teritoriul fostei republici socialiste, anume raioanele Dubăsari, Râbnița, Slobozia și Tiraspol, în timp ce restul de 3.073km a fost anexat de Ucraina. Datele statistice existente arată că noua Republică Socialistă Moldova avea în momentul fondării sale cu 10.422km și circa 164.000 locuitori mai puțin ca Basarabia (33.800km și 2.700.000 locuitori în 1941, față de 44.222 km și 2.864.402 locuitori în 1930). Prin noua împărțire administrativă a Moldovei sovietice și prin schimburile teritoriale dintre aceasta și Ucraina, sovieticii au creat o cauză de tensiune între Moldova și Ucraina, semănând germenii discordiei între ele pentru a le governa mai bine. Noua administrație a procedat imediat la rusificarea numelor satelor, orașelor, raioanelor, așa încât e greu să recunoști în transcrierea chirilică actuală vechile nume moldovenești de rezonanță latină: Romanova = Românești; Sinjerieia = Sângerei; Volintirovka = Volintiri; Karpinianî = Carpineni etc.

Sistemul de guvernare

Moldova sovietică a fost condusă de un guvern și de un partid comunist al căror program n-a urmărit apărarea intereselor națiunii moldovene, ci completa sa rusificare. În ciuda organizării sale federale, statul sovietic este centralizat, lăsând puține competente guvernelor republicilor socialiste, simple instrumente ale guvernului central. Deja administrația Republicii Autonome Moldovenești (1924-1940), în întregime rusificată, a devenit faimoasă prin metodele teroriste utilizate împotriva populației moldovenești de către comisarul cu afacerile interne Șirokii. O declarație din ianuarie 1939 făcea cunoscut că acest comisar și adjuncții săi au silit prin metode criminale un număr mare de profesori și tineri moldoveni să declare că aparțineau unei organizații fictive, numită „Tinerii Fasciști Moldoveni”, ce avea scopuri contrarevoluționare. Abuzurile au fost atât de flagrante, încât șefii N.K.V.D.-ului local au fost pedepsiți în timpul lui Stalin pentru crimele lor.

Chiar și după fondarea Republicii Socialiste Moldova postul cheie de șef al K.G.B.-ului local n-a fost niciodată încredințat unui moldovean, ci ruso-ucrainenilor, polițiști de carieră, oameni duri și de încredere, care au procedat la arestări și deportări în masă de burghezi, intelectuali și țărani moldoveni din Basarabia.

Importanța atribuită de Moscova postului de șef al K.G.B.-ului rezultă din faptul că unul din ultimii șefi, ucrainianul J. T. Savcenko a fost promovat, după stagiul său în Moldova socialistă (1959–1966), ministru al ordinii publice din URSS. În locul său a fost numit un alt ucrainian, P. V. Svertko, șeful K.G.B.-ului din Republica Kirghiză.

Prerogativele lăsate Republicii socialiste moldovenești de către guvernul central sunt din ce în ce mai reduse. În fapt, Sovietul Suprem al republicii a aprobat în mai 1954 o serie de modificări ale constituției moldovenești, ce întăreau un centralism deja sufocant. Măsuri asemănătoare au fost luate în republicile baltice, în Caucaz și Asia Centrală, având ca scop comun întărirea controlului moscovit în administrația republicană, în vederea rusificării și sovietizării republicilor non-ruse.

Moldova sovietică dispune de două categorii de ministere: cele „unionale”, ai căror titulari nu sunt alții decât miniștrii respectivi ai URSS, exercitând atribuțiile lor locale prin intermediul unui reprezentant rezident în Chișinău, și ministerele „republicane”, ai căror titulari sunt numiți de Sovietul Suprem al Moldovei. Moscova are controlul absolut asupra guvernului moldovean prin faptul că principalele ministere sunt „unionale”, ca de exemplu departamentul afacerilor interne, al afacerilor externe, al apărării, justiției, comerțului, finanțelor, agriculturii, industriei alimentare, bunuri de consum, al controlului industrial de stat, al industriei lemnului, transporturilor auto și rutiere, cultură și sănătate. Doar câteva ministere, de mai mică importanță, depind de Sovietul Suprem al Moldovei, ca ministerul prevederilor sociale, al administrației comunale, construcțiilor civile, al industriei locale și educației. Chiar și în acest caz, reprezentanții ai autorității centrale sunt detașați pe lângă miniștrii departamentelor republicane, reducând la minimum rolul moldovenilor. Controlul Moscovei asupra activității republicane a fost consolidat în 1954 și prin crearea, la nivelul sovietelor locale, a unor secții dependente de ministerul de interne, precum și prin obligația ca procurorii din orașe și raioane să fie confirmați de procurorul general al URSS.

În 1954, majoritatea membrilor acestui guvern lipsit de competență reală provenea din rândul rușilor și ucrainenilor, răspunzând la numele de Gherasim Rud, președinte al consiliului; A. Melnik, N. A. Skalekos și Ustik, vicepreședinți; J. L. Mordovet, afaceri interne; F. J. Koval, agricultură; P. A. Beliaev, comerț; Atamenko, industrie locală; A. Baranovski, învățământ public etc. Chiar când prim ministru a fost un moldovean, ca Aleksandr Filipovici Gheorghijă, care a fost numit în acest post în 1958, satisfacția acordată autohtonilor a fost pur formală, deoarece transnistreanul Gheorghijă era cunoscut, din păcate, ca un participant la sovietizarea Moldovei în 1940.

Partidul

Un instrument de rusificare mai puternic chiar decât guvernele republicane este partidul comunist al URSS. Statul sovietic este în realitate statul unui singur partid unitar și centralizat, conducând toate diviziunile administrative.

Ebauche d'une neutralité, dans *Nation roumaine*, Mai-Juin, Paris, 1966.

Réirement politique, dans *Aspects des relations russo-roumaines, Rétrospective et orientations*, Paris, 1967, pp. 227–239.

How efficient is Rumanian agriculture, dans *East Europe*, 9, New York, 1967, pp. 9–13, avec une version allemande, *Wie leistungsfähig ist die rumänische Landwirtschaft*, dans *Osteuropäische Rundschau*, 10, München, 1967, pp. 17–20.

Le parti communiste roumain et la Bessarabie, dans *La Nation roumaine*, Paris, 239, 1967.

Un român prin Grecia, Paris, 1967, 134 p.

Traducere din Dante, *Paradisul*, Cântul XVII, în *Revista Scriitorilor Români*, No. 6, München, 1967, p. 125–129.

Un cardinal cu tundra de oier (sur Iuliu Hassu), dans *Pro azone catalica romana*, Rome, 138, 1968 (traductions en italien et en anglais) reproduit dans *Unirea*, Cleveland, 6–7, 1968, pp. 11–14.

Présentations critiques des ouvrages: *La Medeleni* par Ionel Teodoreanu; *Legea minții*, Ion Agăbiceanu; *Legende istorice*, Dimitrie Bolintineanu; *Legende sau basmele Românilor*, Petre Ispirescu; *Letopisetul țării Moldovei de la Aaron Vodă încoace de unde e părăsit de Ureche*, vornicul de Tara de giasu, Miron Castin; *Limba Română*, Sextil Pușcariu; *Manoil*, Dimitrie Bolintineanu; *Maro*, Ioan Slavici; *Mesterul Manole*; *Mihnea Vodă cel Rău*, Alexandru Odobescu; *Momente*, Ion Luca Caragiale; *Moara cu naroc*, Ion Slavici; *Muscata din fereastră*, Victor Ion Papa; *Nunta Zamferei*, George Coșbuc; 1907, Cezar Petrescu; *O seamă de cuvinte*, Ion Neculce; *Patriarhale*, St. O. Iasif; *Pavestea lui Stan Păjitu*, Ion Creangă; *Psaltire în versuri*, Dosaftai; *Psaltirea scheiană*; *Psaltirea varaneteană*; *România pitorească*, Alexandru Vlahuță; *Varlaam și Ioasaf*, Udriste Năsturel; *Viețile și petrecerile sfinților*, dans *Kindler Literatur Lexicon*, t. 4–7, München, 1968–1972.

Amurg în Djugarden, dans *Revista Scriitorilor Români*, 8, München, 1969, pp. 84–89.

Romania after Czechoslovakia: Ceausescu walks the tightrope, dans *East Europe*, 6, New York, 1969, pp. 2–7, *ibid.*, *Bulletin européen*, 67, Rome.

Un orientaliste peu connu: Stanislas Bellanger et sa mission littéraire en Turquie, dans *Revue des Etudes islamiques*, Paris, 38, 1970, pp. 55–73.

Patimile și învierea Domnului în poemele literaturii universale, dans *Buna Vestire*, 1, Rome, 1970, pp. 19–30.

Preacurata în literatura universală, dans *Buna Vestire*, 3, Rome, 1970, pp. 24–34.

Măine neîntâmpat, în *Revista Scriitorilor Români*, No. 10, München, 1971, p. 33.

O colindă de Crăciun, adaptare dramatizată după Charles Dickens, dans *Buna Vestire*, 4, Rome, 1970, pp. 27-50.

Traduceri din *Thomas Stearns Eliot*, Miercurea pocăinței și Patru quartete, în *Revista Scriitorilor Români*, No. 5, Paris, 1971, p. 69-71.

Sfântul Francisc din Assisi se roagă și predică pentru noi, dans *Buna Vestire*, 4, Rome, 1971, pp. 14-21, 60.

Psalmi implorând ajutorul lui Dumnezeu împotriva vrăjmașilor, dans *Buna Vestire*, 4, Rome, 1971, pp. 96-103.

Rugăciuni, meditații și cântări pentru săptămâna luminată, dans *Buna Vestire*, 5, Rome, 1971, pp. 42-67.

La politique de russification (de la Bessarabie roumaine), dans *Aspects des relations soviéto-roumaines, 1967-1971*, Sécurité européenne, Paris, 1971, pp. 170-207.

Rescrierea istoriei poporului român, în *Desin* Na. 24-25, 1972, Madrid, p. 113-127.

Biographies de: Constantin Argetoianu, Ion Brătianu, I. C. Brătianu, Constantin I. C. Brătianu, Vintilă Brătianu, Gheorghe Brătianu, Armand Călinescu, P. P. Carp, Lascăr Catargiu, Nicolae Filipescu, Grigore Gafencu, Spiru Haret, Ion Heliade Rădulescu, Nae Ionescu, Take Ionescu, Mihail Kogălniceanu, C. A. Rosetti, Gheorghe Tătărescu, dans *Biographisches Lexicon Südosteuropas*, t. 1-3, München, 1972-74.

Ai-Ae, dans *Apoziția*, 1, München, 1973, pp. 71-81.

Ce este Apoziția (sans signature), dans *Apoziția*, 1, München, 1973, pp. 5-12.

Quelques réflexions sur l'indépendance de la Roumanie, dans *Apoziția*, 2, München, 1974, pp. 5-22 (version abrégée) dans *Le XX-e siècle fédéraliste*, 1, Paris, 1974, pp. 25-27.

Ion Barbu, poète de circonstance, dans *Apoziția*, 2, München, 1974, pp. 29-54.

La carte de la Moldavie par D. Cantemir, dans *Revue des Etudes roumaines*, 13-14, Paris, 1974, pp. 107-119.

Le portrait de hospodar valaque du Musée de Rouen, dans *Revue des Etudes roumaines*, 14-15, Paris, 1975, pp. 85-96.

Contribution de D. Cantemir aux études orientales, dans *Turcica*, 7, Strasbourg, 1975, pp. 205-232.

Vicleimul castilian: trei crai dela Răsărit, *Buna Vestire*, No. 3-4, Roma, 1975, 103-113

Acestui partid puternic centralizat și disciplinat îi sunt subordonate toate celelalte partide comuniste republicane. De la fondarea sa, partidul comunist din URSS s-a aflat sub influența rușilor mari, care l-au dominat atât numeric, cât și ideologic.

Când, în 1924 sovieticii au fondat Republica Autonomă Moldova pe malul stâng al Nistrului, pentru a întreține aici o mișcare iredentistă în Basarabia, au avut greutăți în recrutarea de membri pentru noul partid comunist moldovean. Populația rurală din noua republică, profund religioasă, nu simțea nici o atracție pentru un partid ateu, care se pregătea să colectivizeze pământurile. De abia fusese fondat partidul, că Stalin s-a grăbit să decapiteze șefii naționali. De aceea, numeroși funcționari ai partidului și economiști moldoveni au fost împușcați în timpul cultului personalității: președintele Consiliului Comisarilor Poporului Borisov și secretarii comitetelor teritoriale Golumb, Bihman și Dokul, la care se adaugă emigranții basarabeni Milev și Krivorukov. Această epurare de cadre ale partidului comunist moldovean, ca și cele petrecute simultan în alte partide, guverne și în intelectualitatea altor națiuni non-ruse, au dus la distrugerea elitelor naționale ce constituiau un obstacol în politica de rusificare forțată.

Partidul comunist din noua Republică Socialistă Moldova s-a lovit de aceleași dificultăți în lărgirea bazei sale, pentru a face față sarcinilor și obligațiilor unei republici mărite. În 1945 nu erau decât 130 de cadre comuniste rurale în toată Moldova socialistă, dintre care 38 în fosta Basarabie. Trei ani mai târziu s-a decis trimiterea a 1000 de comuniști în orașe și sate pentru a intensifica propaganda în sânul unei țărâni credincioase și ostile comunismului. În ciuda acestor eforturi, partidul nu număra în 1953 mai mult de 10000 membri, majoritatea recrutați dintre ruși și ucraineni. Începând cu 1961 numărul membrilor de partid din Moldova a început să crească într-un ritm accelerat de 41%, ritm care n-a fost întrecut în perioada respectivă decât de partidul leton (45%). La 1 ianuarie 1965, efectivele Partidului Comunist moldovenesc erau de 85.379 membri, adică 1 membru la 35 locuitori, inferior raportului existent în țările baltice (1 la 26) și în Asia centrală (1 la 27 sau 30). P.C. moldovenesc nu reflectă deloc structura etnică din republică, moldovenii reprezentând mai puțin de 40% din efectivele sale, atunci când constituiau 65,4% din populație. Se presupune că un efort de „românizare” s-a făcut în 1965, când efectivele P.C. moldovenesc au crescut cu 10% într-un singur an, ajungând la 94.574 membri. S-a încercat, de asemenea, să se dea în parte satisfacție elementului autohton, prin recrutarea unui număr mai mare de moldoveni. Oricum, activitatea acestui partid improvizat lăsa mult de dorit, după mărturia lui Iuri Melkov, unul dintre secretari, care se plângea în fața comitetului central că anumite organizații nu-și țineau ședințele sau le transformau în simple formalități.

Improvizat și fragil, P. C. moldovenesc va fi totodată zguduit de frecvențele schimbări ale cadrelor de conducere. În 1951, trei din cinci secretari de partid, respectiv N. G. Koval, primul secretar; F. I. Kasnikov și M. M. Radul, au fost înlocuiți. Noul prim secretar al P.C. moldovenesc a fost Leonid Brejnev, viitorul prim secretar al P. C. din URSS, personaj de frunte, care dovedește interesul purtat de Moscova Moldovei sovietice. Înainte de a ceda locul său lui

Dimitrie Spiridonovici Gladki, la 25 octombrie 1952 Brejnev prezenta raportul general la cel de-al 14^{lea} Congres al P.C. moldovenesc. În afară de Brejnev, secretariatul număra printre membrii săi ca noi aleși pe: B. A. Gorban, A. A. Melnik și A. M. Lazarev, la care se adaugă secretarii rămași pe loc, D. G. Tkaci și P. F. Tereșenko. Singurul român în acest secretariat părea să fie, după nume, Gorban. Remanierea C.C. moldovenesc din 1951 avea aceeași semnificație ca schimbările operate în epocă în Lituania și Mongolia sovietică: întărirea elementelor ruso-ucrainene loiale Kremlinului, pentru a face față mai ușor manifestărilor naționalismului local al republicilor non-ruse.

Compoziția C.C. moldovenesc s-a schimbat din nou în 1954, când întâlnim ca prim secretar un alt ucrainean, numit Zinovi Timofeievici Serdiuk, secondat de Gladki, retrogradat pe postul de secretar adjunct, și de Maxim Vasilevici Scurtul, singurul român din noul C.C.. La 18 iunie 1954, Comitetul Central a ales din nou doi secretari, Ivan Dimitrievici Kozakov și vechiul secretar Dimitrie Grigorovici Tkaci. Această schimbare intervenea puțin după cea din 1951, trădând nemulțumirea și nervozitatea Moscovei față de naționalismul moldovean. Serdiuk a rămas pe postul de prim secretar până în 1961, când a fost chemat la Moscova pentru a îndeplini o funcție la cartierul general al partidului. După el, responsabilitatea primului secretar a fost încredințată unui transnistrean, Ivan Ivanovici Bodiul, care o păstrează până azi (1971). Ca și în cazul lui Gheorghită, promovarea lui Bodiul, menită să dea o satisfacție naționalismului moldovenesc, nu era decât formală, Bodiul fiind un instrument docil al Moscovei. Membru al P.C. al P.C.U.S. din 1937, el este totodată și membru al C.C. al P.C.U.S.. Cu toate acestea, chiar și un om de încredere ca el este dublat de rusul Nikolai Afanasievici Melnikov, transferat direct din aparatul central al P.C. din U.R.S.S. și numit în 1961 secretar adjunct al P.C. moldovean. În 1963 rușii și ucrainenii păstrau o largă majoritate în C.C. moldovenesc, reprezentând circa 60% din membri. Numărul lor a crescut în martie 1966, procentajul ruso-ucrainenilor ridicându-se la 65.

Numele șefilor de secție ai C. C. moldovean arată că printre ei nu se afla în 1952 nici un moldovean; Cernenko a fost însărcinat cu agitația și propaganda; Korolțov, cu controlul organelor administrative; Korotuian, cu planificarea, finanțele și comerțul; Iliashenko cu școlile; Volkov cu științele și instituturile superioare de învățământ; Klimanov, cu transporturile; Vorobiev cu industria; Pisarenko, cu îndoctrinarea femeilor și Derevenko, cu literatura și artele.

Atunci când moldoveanul Bărbulat a devenit șef al secției agitație și propagandă, el nu a păstrat prea mult această responsabilitate – acuzat de ineficacitate, a fost înlocuit de rusul Anton Konstantinov (13 februarie 1969).

Compoziția Congresului P. C. moldovean trădează și ea preponderența numerică a rusilor și ucrainenilor asupra moldovenilor. Astfel, la Congresul al VII-lea al Partidului au luat parte: 263 moldoveni, 214 ruși, 153 ucraineni, 9 ruteni și 39 bulgari și găgăuzi, adică 61,22% non-moldoveni, deși aceștia nu reprezintă decât 34,6% din populație.

L'Alphabet de l'avenir, dans *Apozitia*, 3, München, 1975, pp. 5-10.

Ileana Cotrubaș ca Violeta: o stare poetică pură, *Apozitia*, No. 3, 1975, pp. 143-148.

Mircea Popescu, *Apozitia*, No. 3, 1975, pp. 169-171.

Semnalări, *Apozitia*, No. 3, 1975, pp. 193-207.

O poetă a ogîndirii creștine, prefață la volumul Mihaela Ghelmegeanu Lauch, *Versuri*, München, Colecția *Apozitia*, 1976.

Un polémiste récrit l'histoire moldove, *Apozitia* No. 4-5, 1976-1977, pp. 5-21.

Les esquisses inédites d'inspiration roumaine de l'illustrateur Hercule Catenacci, *Apozitia* No. 4-5, 1976-1977, pp. 205-222.

Liberalizarea internă condiție „sine qua non” a independenței României, *Apozitia* No. 4-5, 1976-1977, pp. 276-286.

Este colaborarea cu regimul din București o datorie patriotică a exilaților?, *Apozitia* No. 4-5, 1976-1977, pp. 272-276.

Contribution à l'iconographie cantémiennne, *Südostforschungen*, München, 1977, pp. 222-229.

Zum 100 Jahrestag der Unabhängigkeit, *Osteuropa*, München, 1977, S. 1048-1056.

Tezaurul liric amerindian, prefață la volumul Nicolae Novac, *Tălmăcirii din lirica amerindiană*, München, Colecția *Apozitia*, 1977, pp. 5-10.

Iancu de Hunedoara, 1386-1456, *Romanian Sources* No. 4, University of Pittsburgh Libraries, 1978, pp. 33-47.

La bataille de Baia, *Hungarn Jahrbuch*, München, 1978, S. 15-29.

Préface à l'ouvrage Mwenze Mungolo ou le village ressuscité, par Kabongo Bujitu, Kinshasa, 1978, p. 2.

Une gravure rare représentant D. Cantemir à cheval, *Südostforschungen*, München, 1979, pp. 223-225.

Poezia americană: de la apatie la frenezia lirică, prefață la Nicolae Novac, *Tălmăcirii din lirica americană*, Colecția *Apozitia*, München, 1979, pp. 5-8.

Prefață la volumul Ion Dumitru, *Flori din furtună*, *Versuri*, ediția II, München, Editura Ion Dumitru, 1979.

Disputa dintre demonul geometric și cel poetic sau poezia supremă a geometriei, *Apozitia*, No. 6-7, München, 1980-1981, pp. 5-12.

Ceva nou despre o căsătorie din rațiune de stat, *Apozitia* No. 6-7, München, 1980-1981, pp. 113-125.

Păreri mai noi și mai vechi asupra actului de la 23 August, *Apozitia* No. 6-7, München, 1980-1981, pp. 151-153.

La zece ani, *Apozitia*, No. 6-7, München, 1980-1981, p. 154-161.

Alegerile parlamentare europene,

Apozitia No. 6-7, München, 1980-1981, pp.154-161.

Marior ergo sum, ilustrații Radu, München, Colectia Apozitia, München, 1981, 45 p.

Une description de l'organisation de l'instruction publique de l'Empire ottoman faite par Stanislas Bellanger, Turcica, Louvain, Paris, Strasbourg, 1981, pp 123-152.

La mission de Stanislas Bellanger dans l'Empire ottoman, Thessalonique, Institut des Etudes Balkaniques, 1981, 246 p.

Alexandru Busuioceanu, istoric și poet al luminii, Revista Scriitorilor Români, No. 19, München, 1982, pp. 143-146.

O dublă comemorare: 90 de ani de la înființarea și 30 de ani de la reînființarea Fundației Carol I, Revista Scriitorilor Români, No. 19, München, 1982, pp. 185-189.

O carte de mult așteptată, prefată la volumul Alexandru Ganta, Români și Hoardo de Aur, 1241-1502, München, editura Ion Dumitru, 1983, pp. 7-11.

Bessarabia, Contested Land Between East and West, München, Ed. Apozitia, 1985, 374 p.

Nicholous Olahus (1493-1568), dans Romanian Sources, 5-6, University of Pittsburgh, 1979-1980, pp. 29-40.

L'Occident, option politique du peuple roumain, L'Eglise orthodoxe roumaine, Genève, pp. 44-55.

Caste oventuri erotice, Apozitia, No. 8-9, München, 1982-1985, pp. 27-39.

Hallo, New York, Apozitia, No. 8-9, München, 1982-1985, pp. 105-122.

In Memoriam: Constantin S. Antonescu; Brutus Caste; Constantin Morinescu; Horia Roman, Apozitia No. 8-9, München, 1982-1985, pp. 227-240.

O plângere justificată a pictarilor români, Apozitia, No. 8-9, München, 1982-1985, pp. 174-175.

Recenzii de cărți românești apărute în exil, Apozitia, No. 8-9, München, 1982-1985, pp. 207-219.

Stefan Eleutheriodes: Un pictor al luminii mongoliate, Apozitia, No. 8-9, München, 1982-1985, pp. 149-159.

Romania and its Allies, in Vlad Georgescu, Romania: 40 years (1944-1984), The Center for Strategic International Studies, Georgetown University, 1985, pp. 40-60.

In collaboration with Roland Eggleston, Ronald D. Asmus and Bill Murphy, The Stockholm Conference, in Soviet/East European Survey 1983-1984, Edited by Vojtech Mastny; Forward by Zbigniew Brezinski, pp. 97-109

Le séjour à Constantinople du baron de La Rue (1834), dans L'Empire otto-

Existența unei recrudescențe naționale moldovenești i-a pus pe sovietici în fața unei dileme: să lase partidul moldovean și conducerea sa în mâna elementelor ruso-ucrainene ce aveau încrederea Kremlinului, provocând reacții naționale moldovenești, sau să româniizeze partidul și cadrele sale, ceea ce ar fi întărit sentimentul național al moldovenilor.

Cadrele

Aparatul administrativ al Moldovei sovietice este și el acaparat de funcționarii ruși și ucraineni, care dirijează și controlează republica. La un anumit moment, chiar Stalin a acceptat ca viața economică și culturală a republicilor non-ruse să fie condusă de cadre naționale, care cunoșteau limba și obiceiurile locale. Acest principiu a rămas literă moartă și primul ministru moldovean, Gheorghiuță, a găsit normală preponderența funcționarilor ruso-ucraineni, pe care o explica prin faptul că majoritatea moldovenilor erau analfabeți în momentul „reunificării” Basarabiei cu URSS. În această privință nu trebuie să uităm că regimul rus i-a menținut pe moldoveni într-o stare de profundă ignoranță mai mult de un secol, pentru a împiedica trezirea lor națională. O statistică rusească din 1897 arată că 89,5% din bărbați și 98,3% din femei erau analfabeți. Situația s-a ameliorat parțial în timpul celor 22 de ani de administrație românească (1918-1940), când s-a introdus învățământul obligatoriu și s-au construit numeroase școli elementare și superioare, atât pentru români, cât și pentru minorități. Totuși, în 1930 existau încă numeroși analfabeți (48,6% bărbați, 74,9% femei), întâlniți mai cu seamă printre persoanele de peste 30 de ani, care depășiseră vârsta școlarizării în 1918, când Basarabia s-a unit cu România.

Pe de altă parte, să nu uităm că regimul sovietic a putut să-și formeze o elită intelectuală și cadre de conducere moldovenești în școlile din Republica Autonomă Moldova (1924-1940) și ale Republicii Socialiste, în timpul celor peste 30 de ani de dominație sovietică. În realitate, Uniunea Sovietică a continuat să aplice în Moldova sovietică politica de discriminare școlară inaugurată de țari în Basarabia, favorizând admiterea elevilor ruși și minoritari. Directorul unei școli a partidului comunist declara în 1959 în fața C.C. moldovenesc că școala sa a pregătit 4800 funcționari, dintre care 2338 au fost recrutați din rândul populației locale. Aceeași politică a fost urmată și în alte republici și un om de curaj ca Sviatoslav Iosipovici Karavanski a denunțat cu ajutorul statisticilor rusificarea școlilor ucrainene, cerând procurorului republicii să deschidă o acțiune publică împotriva ministrului educației naționale, pentru a fi încălcat principiul egalității naționale. Nu ministrul, ci Karavanski însuși a fost condamnat în 1965 la 8 ani și 7 luni închisoare sub acuzația de *agent al serviciului secret român*.

În orice caz, Gheorghiuță a fost satisfăcut de explicația privind insuficiența cadrelor moldovenești, dar și mai satisfăcut când guvernul sovietic a trimis în Moldova sovietică un număr mare de specialiști în sectoarele industrial, agricol și cultural, precum și cadre de partid, funcționari și muncitori calificați ruși, ucraineni, beloruși și de alte naționalități, pentru că îndepliniseră o operă „extraordinară” în ridicarea nivelului producției și culturii

moldovenesti. Din cei 627.000 salariați moldoveni înregistrați în 1965, doar 264.000 au fost recrutați din rândul populației locale. Afluxul de cadre importate din URSS s-a ridicat la 363.000 persoane, ceea ce dezvăluie amploarea efortului de rusificare a administrației moldovenesti. Numărul funcționarilor ruși și minoritari este în realitate și mai mare dacă se ține seama de faptul că mulți dintre salariații locali sunt ruși, ucraineni, bulgari etc.

În Republica moldovenească, moldovenii nu ajung decât cu greu în posturile invidiate de salariați de stat, lăsând locul rușilor. Bodiul a furnizat anumite informații referitoare la proporția moldovenilor în economia națională, precizând că doar 30% din specialiști (adică 35.000 la un total de 113.000) erau moldoveni și că în mediul rural, unde moldovenii reprezintă 75% din populație, procentajul președinților de colhoz este de 54. Opinia lui Bodiul nu diferă mult de cea a lui Gheorghită, de vreme ce se consideră că aceste procentaje sunt „ridicate” și că cei care reclamă prioritatea elementului național moldovenesc în gestiunea afacerilor republicane comit o eroare, schimbul „liber” de cadre contribuind la progresul economic al republicii. În justificarea rusificării administrației republicane prin lipsa cadrelor moldovenesti calificate, conducătorul moldovean utilizează un argument fals. Adevărul este că moldovenii nu ajungeau decât cu greu în funcții publice și, dacă o făceau, li se încredințau doar posturi inferioare. Un călător experimentat ca George Savor constata că la combinatul de celuloză din Cahul, directorul, inginerul șef și tehnicienii erau ruși, deși muncitorii erau români și ucraineni. Această politică de discriminare împotriva populației moldovenesti a provocat reacția autohtonilor, nemulțumiți de a se vedea eliminați de la conducerea propriilor treburi. Această problemă a constituit un motiv serios de tensiune între moldoveni, pe de o parte, și rușii și ucrainenii pe de alta, tensiune care n-a făcut decât să crească atâta vreme cât autohtonii erau tratați ca un popor colonizat.

Noii funcționari aduși din URSS erau de preferință instalați în centrele urbane, ceea ce a făcut ca rusificarea în orașe să progreseze mai repede decât la țară. Se spune că dintotdeauna orașele au reprezentat un puternic centru de deznăționalizare, fenomen remarcat și condamnat de Stalin chiar în Ucraina, unde orașele au fost și sunt încă puternic rusificate. Acest fenomen se constată și în republicile din Asia centrală, unde rușii sunt elementul preponderent în orașe, în creștere datorită industrializării. În Moldova sovietică progresul industrializării a facilitat în egală măsură pătrunderea specialiștilor ruși în mediul rural, prin instalarea de fabrici și uzine de conserve, fructe, legume și carne, producând pentru restul Uniunii. În centrul și sudul republicii au apărut 17 fabrici de conserve, iar în nord alte cinci, situate la Florești, Camenca, Glodeni, Soroca și Edinița.

Rusificarea mediului rural va fi ușurată dacă proiectul de concentrare a satelor moldovenesti va prinde formă. Astfel, se prevede ca în 20-25 de ani, cele 1800 de sate și cătune moldovenesti să fie concentrate în 880 de centre rurale, care permit un control și o constrângere administrativă mai bune.

man, la république de Turquie et la France, Istanbul, 1986, p. 169-178.

Mai aproape de îngeri, Traduceri din lirica religioasă, München, 1986, 144 p.

Catrene defintorii diezate, München, 1987, 115 p.

L'activité de Démètre Cantemir pendant la campagne russe en Perse (1722), Cahiers du Monde russe et soviétique, XXIX (2), Avril-Juin, 1988, pp. 257-272.

Cuvântarea D-lui George Ciorănescu la 10 Mai 1987 la Geneva, 10 Mai 1987, marea sărbătoare a Românilor, O nouă mărturie a voinței de unitate și acțiune în exil, Ed. Ion Dumitru, München, 1987, pp. 7-18.

The Three Periods of Independence in Romanian History, American-Romanian Academy Journal 10, Davis, California, 1987, pp. 120-124.

Iuliu Maniu cere sprijinul anglo-american pentru România, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 37-45.

Iuliu Maniu: O scrisoare inedită despre încheierea și aplicarea armistițiului, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 47-58.

23 august: două teze infirmate de istorie, Apozitia, No. 10-11. München, 1986-1988, pp. 59-66.

Pentru ce iubim Transilvania, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 73-77.

Das Abendland: ein neues Kanaan, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 93-96.

Correspondența lui Ion Barbu cu N. Ciorănescu, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 169-184.

Colegiul Sfântul Sava acum 50 de ani, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 195-200.

Dirk Jachomowski, Die Umsiedlung der Bessarabien - Bukovina - und Dobrodschadeutschen, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 218-222.

Zece ani de la plecarea părintelui Vasile, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 235-237.

Virgil Veniamin, Apozitia, No. 10-11, München, 1986-1988, pp. 238-239.

Le passage du baron de La Rue par les Principautés roumaines, vor der Pruth-Ebene bis zum Gipfel Ida, Festschrift zum 70 Geburtstag von Emmanuel Turczynski, München, 1989, pp. 185-191.

The Moldavian Clan in the Kremlin Power Struggle, American-Romanian Academy Journal, 12, 1989, 160-169.

Cele trei revendicări culturale ale „opozitiei” din Republica Moldovenească, Buletinul Bibliotecii Române, Studii și documente românești, volum jubiliar (1949-1989) XV (XIX) serie nouă, Freiburg, I. Br. 1989, pp. 211-224.

Ibid, Moldova, Nr. 1 și 2-3, Iași, 1990, pp. 9-10, 6-8.

Tr. eng. The Moldavian Republic: the Three Cultural Claims of the „Opposition”, *Journal of American Romanian Academy* Nr. 13-14, 1990, pp. 223-234.

Metaerotismul imaginar, München, Ed. *Apoziția*, 1990, p. 8.

Fericițul Augustin, Confesiuni, *Procesul*, Iași, 1990, p. 8.

Crisula Ștefănescu, George Giorănescu, prezentare urmată de versuri: Crez vechi, Rusalii, Sirenele bătrâne uitaseră să cânte, *Fapt divers, Neagație, Aproximare, Tribuna*, nr. 15, 12 aprilie, 1990, p. 4.

C. Noica, trad. din eng., Rugăți-vă pentru fratele Alexandru, *Procesul* nr. 6, aprilie 1990, Iași, p. 6-7.

Partidul Național al Românilor din Transilvania, *Observator*, III, nr. 2-3, aprilie-august 1990, pp. 6-9.

148. *Triolog faustic*, *Procesul*, nr. 7, 1, Octombrie 1990, Iași, 3 p.

149. Versuri: Iluzie, Complicitate, *Jurnal literar*, București, 9, 12, 3, 91.

Eminescu - 100 Iodestag, *Apoziția*, nr. 12-13, München, pp. 9-16.

Centenarul Eminescu, München, 1990, *Apoziția*, 12-13, München, pp. 95-104.

Deutschland und die Bessarabien Frage, *Apoziția*, 12-13, München, pp. 67-76.

Mesaj transmis de la dezvelirea bustului lui Eminescu din München, la dezvelirea bustului lui Eminescu din Chișinău, *Apoziția*, nr. 12-13, pp. 212-213.

24 Ianuarie 1858 - 24 Ianuarie 1991. O paralelă istorică, *Apoziția*, nr. 12-13, München, pp. 202-205.

Bessarabia in Romania's Foreign Policy, *Journal of American Romanian Academy*, nr. 15, Davis, California, pp. 203-210.

Fermentul național moldovenesc, *Moldova*, Nr. 4(9), Iași, 1991, pp. 10-18.

Colindând prin Grecia... Minos, acest Balcic al Greciei, *Vocea Libertății*, No. 136, Atena, 1965.

O interesantă contribuție la studiul relațiilor anglo-române, *România*, No. 82, New York, mai-iunie 1965.

Le premier roman de M. E. Averof, *La Nation Roumaine* No. 233, 1965.

Le nouveau servage des paysans roumains collectivisés, *Bulletin de l'Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres*, Paris, 1960, p. 64-65.

Les travaux d'amélioration foncière entrepris en Roumanie en 1958-1959, *Bulletin de l'Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres*, Paris, 1960, p. 36-37.

va urma

Căsătorii și serviciul militar

Amestecul naționalităților în cadrul orașelor și centrelor industriale a favorizat căsătoriile mixte dintre ruși și minoritari sau ale minoritarilor între ei. Aceste căsătorii, încurajate de propagandă oficială și de autoritățile sovietice, s-au ridicat la 102‰ pe ansamblul Uniunii, la 158‰ în Letonia, 150‰ în Ucraina, 144‰ în Kazahstan etc. Pe măsură ce industrializarea și urbanizarea Moldovei sovietice progresau, numărul căsătoriilor mixte din republică creștea și, odată cu el, în spiritul Kremlinului, și rusificarea Moldovei. Totodată, era posibil și contrariul, adică asimilarea de către autohtoni a celorlalți.

În sfârșit, serviciul militar, pe care recruții moldoveni erau obligați să-l îndeplinească departe de casă, în regiuni unde nu se puteau face înțelesuri decât în rusește, a contribuit, de asemenea, la rusificarea Moldovei sovietice. Această metodă este moștenită de la țarism, în timpul căruia recruții erau trimiși în Polonia, în provinciile baltice, în Rusia propriu-zisă, în Caucaz și chiar în Siberia. Tinerii recruți moldoveni erau obligați să servească 3-4 ani și, supuși unei severe discipline militare, să se înțeleagă și să vorbească numai în rusește. În zilele noastre, din scrisorile trimise de soldații moldoveni ziarelor din Chișinău reiese că ei sunt răspândiți în toată Uniunea Sovietică, din nordul extrem și până la frontierele orientale ale Siberiei. Armata rusă ar fi putut evita complicațiile datorate faptului că mulți recruți nu vorbeau limba rusă și aveau o mentalitate regională, adoptând un sistem militar bazat pe formațiuni teritoriale, în care instructorii să folosească limbile locale și să respecte obiceiurile țării. Dar armata rusă se voia a fi o armată națională unitară și pretindea să inoculeze soldaților - pe lângă instrucția militară - o educație politică în limba rusă. Știm deja că instructorii ruși întâmpinau serioase dificultăți în instruirea soldaților turcomani. Acum, colonelul V. Filonski, șef al secției politice din comisariatul militar al republicii, se plângea la rândul său de dificultățile pe care le întâmpină în instrucția soldaților moldoveni. El citează cazul unui soldat originar din Criuleni, care a refuzat să presteze jurământ deoarece el jurase deja în fața lui Dumnezeu.

va urma